

ЖУРНАЛИСТІК БІЛІМ БЕРУ ЖӘНЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

ОШАНОВА ОРЫНТАЙ,
филол.ғ.к., қауымдастырылған профессор,
Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ,
журналистика факультеті, (Алматы қ.)

Еліміздің барлық жоғары оқу орындарында журналистік білім беру Болон үдерісі негізінде іске асырылып жатыр. Мұның негізінде инновациялық әдіс-тәсіл жатыр, ал ол төмендегідей үрдістерге бағытталып отыр:

- мамандарды даярлауға құзыреттілік тәсілді күшейтуге және әртүрлі елдердің университеттері түлектерінің дипломдарының айырбасталу мүмкіндігін қамтамасыз етуге бағытталған ережелер;
- Әлемдік медиа индустрияның даму үрдістерін ескеру;
- жалпы әлемдік білім беру салаларында болып жатқан жаңғырту үдерістерін есепке алу;
- еліміздегі журналистерді университеттік даярлау тәжірибесі нарық сұранысына бейімделіп, жұмысберушілердің қажеттілігі ескеріледі;
- медиа мамандарды дайындаудың жаңа тәжірибесін алға тартуда көшбасшы болу.

Болон келісімдеріне сәйкес, еліміздің жоғары журналистік білім беру мектептерінде үш деңгейлі дайындық жүйесіне (бакалавр-магистр-докторантура) көшу қарастырылғаны белгілі.

Бұл саланың өкілдеріне қазргі таңда төмендегідей талаптар қойылып отыр:

- жоғары деңгейдегі әлеуметтік жауаптылық,
- жоғары деңгейдегі құзыреттілік,
- жоғары технологиялық медиа индустрия жағдайында технологиялық білімді игеру қабілеттілігі;
- ауқымды әрі жылдамдығы бойынша қарқынды ақпарат ағындарымен жұмыс істеудегі ұшқырлық.

ЖУРНАЛИСТИКА МАМАНДЫҒЫ

Әлеуметтік жауапкершілік

Ғылыми сыйымдылығы

Қоғамның қауіпсіздігін қамтамасыз ету

ЕЛІМІЗДІҢ БАСПАСӨЗ НАРЫҒЫНДАҒЫ ПРОБЛЕМАЛАР:

★ медиа салалық статистиканың жеткіліксіздігі

★ басылымдардың, әсіресе аймақтық және жергілікті газеттердің әртүрлі деңгейдегі билік органдарына, құрылтайшыларға экономикалық және саяси тәуелділігі

★ фактілердің дұрыстығына, сонымен қатар қазақ тілінің тазалығына жауапкершілік жүктемейтін интернет басылымдардың көбеюі;

★ тапсырыс материалдары мен мазмұны үстірт жазылатын журналистиканы кеңінен қолданылатын БАҚ-тар санының артуы;

★ еліміздің «БАҚ туралы заңын» тікелей бұзу жағдайлары кездеседі, әсіресе жарнама және қатыгездік пен зорлық-зомбылықты, нәсілдік және діни төзімсіздікті насихаттауға бағытталған материалдардың көпшілікке ұсынылуы

★ Ең басты мәселе - **БІЛІКТІ КАДРЛАРДЫҢ ЖЕТІСПЕУШІЛІГІ**

ЖУРНАЛИСТ МАМАНДАРДЫ ДАЙЫНДАУДАҒЫ БАСТЫ БАҒЫТТАР:

МАМАНДАНДЫРУ

ИНТЕРНАЦИОНАЛДАНУ

ӘМБЕБАП ЖУРНАЛИСТ

ӘЛЕМДІК ҮРДІС

Әмбебап мамандар дайындау – БАКАЛАВРИАТ

Салалық немесе тақырыптық деңгейде маман даярлау - МАГИСТРАТУРА

УНИВЕРСИТЕТТИҢ ЖУРНАЛИСТИК БІЛІМІНІҢ ҮШ ӨЗЕГІ БАР:

- Нормалар, құндылықтар, құралдар, стандарттар, журналистика практикасы;
- Ел ішінде де, одан тыс жерлерде де журналистік практиканың әлеуметтік, мәдени, саяси, экономикалық, заңнамалық, экономикалық аспектілері;
- Журналистика әлемі мен зияткерлік мәселелері туралы жан-жақты білім беру.

ШЕТЕЛДЕГІ ЖУРНАЛИСТИК БІЛІМ БЕРУДІҢ БҮГІНГІ ЖАЙ-КҮЙІ:

1. Даму серпінділігінің толассыздығы;
2. Экономикалық және мәдени жаһандану процестеріне бейімделудің жеделдігі;
3. Цифрлық революция талаптарына сәйкес үндестікте даму қажеттілігін түсінуі.

АҚШ-тағы Массачусетс технологиялық институтының журналист мамандар тәжірибесі үлгі аларлық, өйткені оларда бұл саладағы білім беру екі бағытқа бөлінген:

1. Шығармашылық
2. Технологиялық, бұл жерде студенттердің технологиялық қабілетін арттыруға айрықша мән беріледі.

ӘЛЕМНІҢ ДАМЫҒАН ЕЛДЕРІНДЕ КӘСІБИ МАМАН ДАЯРЛАУДЫҢ 2 ҮЗДІК
ҮЛГІСІ ҚОЛДАНЫЛАДЫ:

УНИВЕРСИТЕТТІК
(ұзақмерзімді оқыту формасы)

ТӘЖІРИБЕЛІК
(қысқамерзімді оқыту формасы)

Қазіргі таңда Ұлыбританияның 60 Жоғары оқу орны коммуникация мамандарын дайындайды, ал Францияда 10 ЖОО журналистерді әзірлейді. Бұл дегеніміз әлемде университеттік білімге деген сұраныс өте жоғары деген сөз.

ГЕРМАНИЯДА ЖУРНАЛИСТІК КАДРЛАРДЫ ДАЯРЛАУДЫҢ ДӘСТҮРЛЕ ЕКІ
МОДЕЛІ БАР:

ТЕОРИЯЛЫҚ-ПРАКТИКАЛЫҚ
(ғылыми, университеттік)

ПРАКТИКАЛЫҚ
(журналистика мектептерінде)

Еуропа, АҚШ және Қытай елдеріндегі журналистерді кәсіби даярлау жүйесі мен практикасын талдау негізінде келесідей негізгі тұжырымдар жасауға болады:

- бүгінгі таңда әлемде университеттік дайындық формасы басым;
- екі деңгейлі жүйемен қатар, жекелеген елдерде, атап айтқанда Франция мен Испанияда ұлттық ерекшеліктерді, оқу ұзақтығын, орта мектептегі дайындық деңгейі мен сапасын, отандық медиа индустрияның сұраныстарын, еңбек нарығының ерекшелігін ескеретін журналистік білім берудің басқа да модельдері бар;
- кәсіби білім беру процесінде журналистерді іргелі даярлауға, ауқымды гуманитарлық багажды, яғни кең ой-өрісті, эрудицияны, мәдениеттің жоғары деңгейін қалыптастыруға зейінді күшейту үрдісі байқалады;
- журналистика, шығармашылық және технологиялық пәндер бойынша жалпы гуманитарлық және кәсіби, тарихи және теориялық курстарды қамтитын оқу жоспарлары әзірленген;
- көптеген елдерде университеттерден басқа, әр түрлі медиа ұйымдар құратын іс жүзінде бағытталған журналистика мектептерінің жүйесі бар;
- барлық дерлік жоғары оқу орындарында медиаөндірісте қолданылатын техника мен технологияны (ең алдымен цифрлық) зерттеуге ерекше назар аударылады және сәйкесінше уақыттың үлкен ресурсы осы бағытта жұмсалады

БІЗДІҢ ЕЛІМІЗДІҢ ЖУРНАЛИСТІК БІЛІМ БЕРУ БАҒЫТЫНЫҢ БҮГІНГІ ЖАЙ-КҮЙІ:

1. Еуропалық университеттер стандарттарымен өте ұқсас;
2. Бірақ бір ескеретін мәселе, олардағыдай маман даярлаудың практикалық бағдарланған жүйесі біздің оқу бағдарламаларымызда аса ескерілмеген, атап айтар болсақ, «Журналистік шеберлік» және «Журналист шеберханасы» атты курстар бағдарламаларға белсенді түрде енгізілмей отыр;
3. Ал салалық журналистиканы дамыту мәселесіне тоқталсақ, біздің еуропалық білім беруден ерекшелігіміз, бізде салалық бағытта оқыту бакалаврда басымдық танытып отыр.

Жоғарыда дамыған елдерде медиа ұйымдар құратын іс жүзінде бағытталған журналистика мектептерінің жүйесі бар дедік, бұл орайда біздің елімізде де жаңа бастамалар бой көтере бастады, мәселен, «Қазақстан» телерадиокорпорациясы 2022 жылдың күзінен бастап «Медиа мектеп» ашып, журналист мамандарды тәжірибелік тұрғыдан машықтандыру мәселесін шешуге белсене кірісіп кетті.

ҰСЫНЫС:

Біздің еліміздің жоғары оқу орындары журналист мамандарын даярлауда өз зертханалары мен шығармашылық лабораторияларының техникалық жабдықтауына үлкен мән беріп, бұл бағытта қарқынды жұмыстар атқарса дұрыс болар еді.

НАЗАРЛАРЫҢЫЗГА РАХМЕТ!